

Безкоровайна Лідія Василівна,
*к.е.н., доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна*

ЗНАЧЕННЯ ЗВІТНОСТІ ІЗ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Протягом останніх років глобальна обізнаність щодо змін клімату та сталого розвитку суттєво зросла, що зробило такі поняття, як корпоративна відповідальність, вуглецевий слід і прозорість, невід'ємною частиною сучасного лексикону. Стрімке прагнення до сталого майбутнього висунуло принципи ESG – екологічні, соціальні й управлінські аспекти – на перший план обговорень у радах директорів компаній по всьому світу, закріпивши їх як ключові пріоритети сучасного бізнес-середовища.

Зниження витрат, розширення ринкової частки та відповідність очікуванням зацікавлених сторін – це лише кілька ключових чинників, що сприяють переходу до принципів сталого розвитку. Одночасно уряди на місцевому та національному рівнях посилюють екологічне, податкове та корпоративне регулювання, зобов'язуючи компанії розкривати значний обсяг даних у межах ESG-звітності.

З метою узгодження національного законодавства у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності з європейськими вимогами було розроблено зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] щодо впровадження звітності про сталий розвиток». На сьогодні це поки що проєкт змін, який передбачає впровадження складання, подання та оприлюднення звітності про сталий розвиток. Якщо його ухвалять, то вже з 2026 року звітність зі сталого розвитку будуть складати: великі підприємства, середні та малі підприємства, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку, материнські компанії великої групи.

Ця звітність відображатиме інформацію, необхідну для оцінки впливу підприємства на питання сталого розвитку, а також того, як ці питання впливають на його розвиток, ефективність і фінансовий стан.

Ідея сталого розвитку економіки формувалася протягом багатьох років і була прийнята світовою спільнотою як одна з основних ідеологій розвитку цивілізації цього століття. Сталий розвиток визначається як економічне зростання, яке дозволяє ефективно вирішувати ключові проблеми життєзабезпечення людства, при цьому не призводячи до виснаження ресурсів, регресу або забруднення навколишнього середовища [2].

Це означає, що підприємствам потрібні надійні та достовірні ESG дані. Однак складання ESG-звітності залишається однією з основних труднощів для бізнесу в різних галузях, яку можна подолати, дотримуючись міжнародних стандартів і найкращих практик.

ESG – це набір нефінансових показників, які безпосередньо впливають на управління ризиками, стійкість бізнесу та корпоративну соціальну відповідальність. ESG-звітність являє собою форму корпоративного розкриття інформації, що деталізує зобов'язання, заходи та досягнення компанії в галузі екології, соціальної політики та управління. Основна мета такої звітності – забезпечити прозорість для інвесторів, демонструючи діяльність підприємства у сферах, таких як зміна клімату, дотримання прав людини та система оплати праці керівників. Ці сфери безпосередньо впливають на доходи, витрати і частку ринку.

ESG-звітність має велике значення з багатьох причин, що робить її ключовим інструментом корпоративного управління у всіх галузях та юрисдикціях.

У відповідь на зростаюче занепокоєння щодо сталого розвитку та змін клімату підприємства стикаються з дедалі більшими вимогами до прозорості своєї діяльності. ESG-звітність надає їм можливість висвітлювати свої зусилля та досягнення у цих сферах, підкреслюючи відповідність сучасним екологічним, соціальним та управлінським стандартам.

Проблеми, пов'язані з ESG, можуть створювати суттєві ризики для підприємств, що, у свою чергу, може спричинити операційні перебої та фінансові втрати. ESG-звітність дає змогу завчасно ідентифікувати такі ризики, розкриваючи інформацію про діяльність підприємства та потенційні загрози.

Інвестори використовують широкий спектр показників для оцінки ефективності бізнесу та його потенціалу зростання. Впровадження надійних ESG-практик і прозорої звітності підвищує привабливість підприємства для інвесторів, що сприяє залученню додаткового капіталу.

Споживачі надають перевагу співпраці з підприємствами, які поділяють їхні цінності щодо сталого розвитку. Вони, як правило, демонструють вищу лояльність до бізнесів, що відкрито звітують про свою діяльність і досягнення у сфері ESG.

Публікація ESG-звітності є важливим інструментом прозорого розкриття інформації, що сприяє дотриманню нормативних вимог. Оскільки регуляторні стандарти постійно вдосконалюються, підприємства зі зрілою системою ESG-звітності мають більше можливостей для відповідності новим вимогам, мінімізуючи ризики штрафів і правових ускладнень.

Ведення ESG-звітності часто вимагає детального аналізу операційних процесів, що може стати потужним чинником для підвищення ефективності підприємства та виявлення сфер, які потребують вдосконалення.

ESG-звітність є інструментом, що дозволяє підприємствам не тільки відповідати за свої заяви щодо досягнутих результатів у цій сфері, але й відстежувати прогрес у досягненні довгострокових цілей. Це дає змогу чітко оцінювати реальний вплив підприємства на сталий розвиток і коригувати стратегію за потреби.

Звіти ESG містять як якісну, так і кількісну інформацію, що охоплює кілька ключових аспектів:

1) екологічний аспект включає всі фактори, які сприяють викидам вуглекислого газу та зміні клімату, такі як енергопостачання, водопостачання, утилізація відходів, вентиляція, якість повітря, пошук матеріалів та управління ланцюгами постачання;

2) соціальний аспект стосується відносин і репутації підприємства з зацікавленими сторонами, включаючи залучення співробітників, різноманіття та інклюзивність, здоров'я і безпеку, права людини та умови праці.

3) управлінський аспект охоплює внутрішні практики, контрольно-управлінські системи та процедури, які підприємство використовує для ефективного управління своєю діяльністю. Це включає стійкість бізнес-моделі, управління ризиками, дотримання законодавчих вимог, проведення комплексної перевірки, а також задоволення потреб зовнішніх зацікавлених сторін.

Підприємствам необхідно посилити співпрацю в своїх зусиллях щодо зменшення вуглецевого сліду, досягнення чистого нуля та забезпечення повної екологічної стійкості. Таке співробітництво неможливе лише через розробку стратегій, і тому звітність у галузі ESG швидко стає важливим аспектом корпоративної відповідальності. Останнім часом спостерігається впровадження нових форм і видів звітності, що обумовлює створення міжнародних організацій для забезпечення регулювання і методологічної підтримки впровадження стандартів [3].

Сильна політика вимагає надійних процесів, чітких рамок ризиків, а також оперативної оптимізації та координації, і все це можна легко досягти, приймаючи ISO-стандарти в галузі ESG. Залучаючи ISO до обговорення теми ESG, керівники підприємств можуть краще планувати свій шлях до більш стійкого та конкурентоспроможного майбутнього. У процесі побудови такого майбутнього надійний набір стандартів ISO допоможе чітко визначити потенційні ризики, необхідні коригувальні дії та можливості для розвитку.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липн. 1999 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 28.03.2025).

2. Серпенінова, Ю., Макаренко, І., Олексіч, Ж. & Городецька, М. Проблеми і перспективи розвитку інтегрованої звітності для сталого розвитку. *Journal of Innovations and Sustainability*, 2022. № 6(3). <https://doi.org/10.51599/is.2022.06.03.05> (дата звернення 26.03.2025).

3. Кононенко Л. В., Сисоліна Н. П., Чумаченко О. С. Звітність підприємств в умовах сталого розвитку: сучасний стан, проблеми, перспективи, інформаційне забезпечення. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*, 2021. Вип. 6 (39). [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6\(39\).179-186](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6(39).179-186) (дата звернення 26.03.2025).